

ZAKON
O SIGURNOSTI I ZDRAVLJU NA RADU

I OSNOVNE ODREDBE

Predmet Zakona

Član 1.

(1) Ovim zakonom uređuju se prava, obaveze i odgovornosti poslodavaca i radnika u vezi sa provođenjem i poboljšanjem sigurnosti i zdravlja radnika na radu, kao i sistem pravila sigurnosti i zdravlja na radu čijom primjenom se postiže sprječavanje povreda na radu, profesionalnih oboljenja i drugih oboljenja u vezi sa radom, kao i zaštita radne okoline.

(2) Posebna zaštita se propisuje radi očuvanja duševnog i tjelesnog razvoja mladih, zaštite žena od rizika koji bi mogli ugroziti ostvarivanje materinstva, zaštite lica sa invaliditetom i profesionalno oboljelih lica od daljeg oštećenja zdravlja i umanjenja njihove radne sposobnosti i očuvanja radnih sposobnosti starijih radnika u granicama primjerenim njihovoj životnoj dobi.

Značenje pojmova koji se koriste u Zakonu

Član 2.

Pojmovi koji se koriste u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

1. **Poslodavac** je pravno ili fizičko lice koje zapošljava jednog ili više radnika, uključujući i organe državne uprave. Poslodavcem u smislu ovog zakona smatra se i poljoprivrednik i fizičko lice koje samo ili sa članovima svoje porodice obavlja poljoprivrednu ili neku drugu djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje.
2. **radnik** je lice koje radi kod poslodavca na osnovu ugovora o radu, ugovora o obavljanju privremenih i povremenih poslova ili rješenja o postavljenju državnog službenika i namještenika.
3. **mjesto rada** u smislu ovog zakona je prostor namijenjen za obavljanje poslova (u objektu ili na otvorenom, kao i na privremenim i pokretnim gradilištima, objektima, uređajima, saobraćajnim sredstvima) u kojem radnik boravi i ima pristup u toku rada i koji je pod neposrednim nadzorom poslodavca.
4. **radna okolina** je prostor u kojem se obavlja rad i koji uključuje mjesto rada, radne uvjete, radne postupke i odnose u procesu rada.
5. **sredstva za rad** u smislu ovog zakona su:
  - a) objekti namijenjeni za rad sa pripadajućim prostorijama, instalacijama i uređajima, prostorijama i površinama za kretanje radnika, te pomoćnim prostorijama i njihovim instalacijama i uređajima, prevozna sredstva željezničkog, drumskog, riječnog, jezerskog i zračnog prevoza, te druga sredstva rada koja se koriste prilikom obavljanja poslova,

- b) radna oprema / svaka mašina ili uređaj, aparat, oruđe ili druga oprema koja se upotrebljava za rad/,
  - c) sredstva i oprema lične zaštite pri radu,
  - d) sirovine i materijali koji se koriste u procesu rada
  - e) drugo sredstvo koje se upotrebljava u radnom procesu ili je na bilo koji način povezano sa radnim procesom.
6. **stručni saradnik za sigurnost i zdravlje na radu** je lice kojem poslodavac povjeri izvršavanje stručnih poslova sigurnosti i zdravlja na radu (u daljem tekstu: stručni saradnik);
  7. **povjerenik za sigurnost i zdravlje na radu** je lice izabrano ili imenovano da predstavlja zaposlene u oblasti sigurnosti i zdravlja na radu kod poslodavca;
  8. **ovlaštena zdravstvena ustanova odnosno ovlaštena privatna praksa** je zdravstvena ustanova odnosno privatna praksa koja u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti obavlja djelatnost specifične zdravstvene zaštite radnika /medicine rada;
  9. **ovlaštena organizacija za sigurnost i zdravlje na radu** je privredno društvo ili ustanova specijalizovana za vršenje periodičnih pregleda iz oblasti sigurnosti i zdravlja na radu, procjene rizika i osposobljavanje radnika;
  10. **rizik** je vjerovatnoća nastanka povrede, oboljenja ili oštećenja zdravlja radnika usljed opasnosti;
  11. **procjena rizika** u smislu ovog zakona je sistematsko evidentiranje i procjenjivanje svih faktora u procesu rada koji mogu uzrokovati nastanak povreda na radu, oboljenja ili oštećenja zdravlja i utvrđivanje mogućnosti, odnosno načina sprječavanja, otklanjanja ili smanjenja rizika;
  12. **poslovi sa povećanim rizikom** su poslovi utvrđeni aktom o procjeni rizika na kojim i pored potpuno ili djelimično primijenjenih mjera u skladu sa ovim zakonom, postoje okolnosti koje mogu da ugroze sigurnost i zdravlje radnika;
  13. **opasne materije** su eksplozivne, zapaljive, oksidirajuće, otrovne, zarazne, korozivne, kancerogene i radioaktivne materije utvrđene standardima i drugim propisima, a koje se proizvode, koriste ili skladište u procesu rada, kao i materije čija su svojstva, kada su vezane za neke supstance, opasne po život i zdravlje radnika.

Ciljevi Zakona

Član 3.

Sigurnost i zdravlje na radu, u smislu ovog zakona, je osiguranje takvih uvjeta na radu kojima se, u najvećoj mogućoj mjeri, smanjuju povrede na radu, profesionalna oboljenja i oboljenja u vezi sa radom i koji stvaraju pretpostavku za puno fizičko, psihičko i socijalno blagostanje zaposlenih.

Lica koja imaju pravo na sigurnost i zdravlje na radu

Član 4.

(1) Pravo na sigurnost i zdravlje na radu ima:

- a) radnik,
- b) lice koje je kod poslodavca na stručnom osposobljavanju,
- c) lice koje se nalazi na prekvalifikaciji, dokvalifikaciji ili stručnom usavršavanju
- d) učenici i studenti na praktičnoj nastavi,
- e) lice koje učestvuje u javnim radovima ,
- f) lice koje obavlja volonterski rad,
- g) lice koje za vrijeme izdržavanja kazne zatvora radi u zatvorskoj radionici, na gradilištu ili na drugim radnim mjestima,
- h) drugo lice koje se zatekne u radnoj okolini radi obavljanja određenih poslova , ako je o njegovom prisustvu poslodavac upoznat.

(2) Sigurnost i zdravlje na radu licima iz stava 1. tač. a), b), d), f), i h) ovog člana obezbjeđuje poslodavac, licima iz tačke c) ovog člana obrazovna ustanova, licima iz tačke e) ovog člana organizator radova i licima iz tačke g) ovog člana ustanova za izvršenje kazne zatvora.

Isključenje od primjene Zakona

Član 5.

Odredbе ovog zakona ne odnose se na pripadnike oružanih snaga i policije.

Vijeće za sigurnost i zdravlje na radu

Član 6.

(1) Vlada Federacije Bosne i Hercegovine osniva Vijeće za sigurnost i zdravlje na radu koje čine predstavnici Vlade, udruženja poslodavaca, sindikata i istaknutih stručnjaka za sigurnosti i zdravlje na radu.

(2) Vijeće za sigurnost i zdravlje na radu predlaže i povremeno preispituje politiku sigurnosti i zaštite zdravlja na radu i podstiče usklađivanje rada svih relevantnih organa i tijela, kao i zakonodavstva , u cilju obezbjeđenja života, zdravlja i radne sposobnosti radnika, sprječavanja povreda na radu i profesionalnih oboljenja.

Učešće sindikata

Član 7.

Sindikata učestvuje u uređivanju i unapređivanju sigurnosti i zdravlja radnika na radu u skladu sa zakonom, propisima donesenim na osnovu zakona i kolektivnim ugovorom.

II OPĆI ZAHTJEVI ZA SIGURNE I ZDRAVE UVJETE RADA

Opće mjere sigurnosti na radu

Član 8.

Projektovanje, izvođenje i stavljanje u funkciju objekata, tehnoloških procesa i radnih mjesta, izrada, proizvodnja, uskladištenje, ispitivanje, zamjena, instaliranje, korištenje i održavanje sredstava za rad, uvoz i rukovanje sredstvima za rad, opasnim materijama i energijom, vrši se u skladu sa zahtjevima utvrđenim odredbama ovog zakona i razvojem naučno - tehničkih dostignuća.

Član 9.

(1) Poslodavac koji izrađuje tehničku dokumentaciju za objekte i tehničko tehnološke procese je obavezan pri projektovanju objekata i tehničko tehnoloških procesa da primijeni propisane mjere sigurnosti i zdravlja na radu, sa naznakom svih rizika i mjera za njihovo otklanjanje.

(2) Poslodavac iz stava 1. ovog člana dužan je da izda ispravu kojom potvrđuje da je projektovanje izvršeno u skladu sa zakonom, odnosno propisima donesenim na osnovu zakona.

(3) Ako u projektovanju objekata i tehničko tehnoloških procesa učestvuje više poslodavaca iz stava 1. ovog člana, investitor je obavezan da osigura jedinstvenu ispravu.

Obaveza projektovanja mjera sigurnosti na radu

Član 10.

(1) Poslodavac koji izvodi radove na izgradnji objekata i tehničko tehnoloških procesa dužan je da izvodi radove prema tehničkoj dokumentaciji u kojoj su uprojektovane mjere sigurnosti i zdravlja na radu.

(2) Obaveza iz stava 1. ovog člana odnosi se i na radove na montaži, zamjeni opreme, remontu i rekonstrukciji objekata.

(3) Novi, obnovljeni ili rekonstruisani objekti i tehničko tehnološki procesi ne mogu početi sa radom bez upotrebne dozvole, u skladu sa zakonom.

Elaborat o uređenju radilišta

Član 11.

(1) Poslodavac koji izvodi radove na izgradnji, montaži, zamjeni opreme, remontu ili rekonstrukciji objekata obavezan je prije početka radova da izradi elaborat o uređenju radilišta u skladu sa propisima donesenim na osnovu zakona i obezbijedi izvođenje radova prema tom elaboratu.

(2) Poslodavac iz stava 1. ovog člana koji izvodi radove na radilištu duže od sedam dana, obavezan je da prijavu i elaborat o uređenju radilišta dostavi nadležnoj inspekciji rada najmanje osam dana prije početka rada na radilištu.

Obaveza osiguranja jedinstvenog elaborata o uređenju radilišta

Član 12.

Ako dva ili više poslodavaca koriste isti prostor za radilište, svaki od njih provodi mjere sigurnosti i zdravlja na radu, a glavni izvođač odnosno investitor je obavezan da obezbijedi jedinstveni elaborat o uređenju radilišta.

Uvjeti za upotrebu sredstava za rad

Član 13.

(1) Radna oprema može se staviti u promet, naručiti ili staviti u upotrebu ako su ispunjeni uvjeti za sigurnost i zdravlje na radu i ako je to potvrdio proizvođač ili uvoznik uvezenih proizvoda.

(2) Sredstva i oprema lične zaštite mogu se staviti u promet, naručiti ili staviti u upotrebu ako pružaju pouzdanu zaštitu od rizika pri radu i ako je to potvrdio proizvođač ili uvoznik uvezenih proizvoda.

(3) Sva sredstva za rad mogu se upotrebljavati samo ako posjeduju ispravu kojom se dokazuje da odgovaraju propisima, a sredstva lične zaštite potvrdu o ispunjavanju propisanih standarda.

Radna oprema

Član 14.

(1) Radna oprema mora odgovarati radnom procesu koji se obavlja i mora biti odgovarajuće prilagođena toj svrsi tako da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika.

(2) Izbor radne opreme i materijala koji se koriste vrši se u skladu sa posebnim uvjetima i specifičnostima rada kako bi se otklonili ili smanjili rizici.

Uputstva za sigurnu upotrebu i rukovanje sredstvima za rad

Član 15.

(1) Proizvođači i uvoznici radne opreme i sredstava i opreme lične zaštite obavezni su da izdaju ispravu kojom se dokazuje da odgovaraju međunarodnim propisima, tehničkim propisima i propisanim mjerama sigurnosti i zdravlja na radu i dati uputstva za upotrebu i održavanje na službenim jezicima u Federaciji Bosne i Hercegovine / u daljem tekstu: Federacija BiH/.

(2) Proizvođači i uvoznici opasnih materija dužni su da daju uputstvo za sigurnu upotrebu i rukovanje. Uputstvo sadrži identifikacione podatke, podatke o fizičkim i hemijskim karakteristikama, stepen opasnosti od požara i eksplozije, opasnosti po zdravlje, o radioaktivnosti, o ekološkim podacima, o posebnim zaštitnim mjerama, o načinu skladištenja i označavanja, o prijenosu i transportu, kao i o postupku otklanjanja opasnih materija. Ovi podaci se daju na službenim jezicima u Federaciji BiH.

Član 16.

Poslodavac ne može staviti u promet ili upotrebu sredstva za rad ili opasne materije prije nego što pribavi dokumentaciju iz člana 15. ovog zakona.

Izdavanje isprava

Član 17.

Isprave iz člana 9. st. 2. i 3. i člana 15. stav 1. može izdati i ovlaštena organizacija za sigurnost i zdravlje na radu.

Zabrana davanja finansijske naknade

Član 18.

Poslodavci ne mogu dati finansijsku ili drugu naknadu radnicima u zamjenu za ispunjavanje zahtjeva standarda sigurnosti i zdravlja na radu.

III OBAVEZE POSLODAVCA

Obaveza osiguranja preventivnih mjera

Član 19.

(1) Poslodavac je obavezan da prilikom organizovanja rada i radnog procesa osigura preventivne mjere radi zaštite života i zdravlja zaposlenih, kao i potrebna materijalna sredstva za njihovu primjenu.

(2) Poslodavac je dužan da osigura preventivne mjere prije početka rada radnika, u toku rada, kao i kod svake izmjene tehnološkog postupka, izborom radnih i proizvodnih metoda kojima se osigurava najveća sigurnost i zaštita zdravlja na radu, zasnovana na primjeni propisa u oblasti sigurnosti i zdravlja na radu, radnog prava, tehničkih propisa i standarda, propisa iz oblasti zdravstvene zaštite i dr.

(3) U slučaju kada poslodavac, u skladu sa članom 29. ovog zakona, angažuje ovlaštenu organizaciju za sigurnost i zdravlje na radu, to ga neće osloboditi odgovornosti utvrđene u stavu 1. ovog člana.

Načela u provođenju mjera sigurnosti i zdravlja na radu

Član 20.

Poslodavac provodi mjere sigurnosti i zdravlja na radu poštujući sljedeća opća načela prevencije:

- a) procjene rizika,
- b) sprječavanja rizika,
- c) otklanjanja rizika na njihovom izvoru,
- d) prilagođavanja rada i mjesta rada radniku naročito u pogledu izbora opreme za rad i metoda rada, kao i izbora tehnološkog postupka da bi se izbjegla jednoličnost u radu u cilju smanjenja njihovog uticaja na zdravlje radnika,
- e) prilagođavanja tehničkom napretku,
- f) zamjene opasnih tehnoloških procesa ili metoda rada bezopasnim ili manje opasnim,
- g) utvrđivanja jedinstvenih preventivnih mjera s ciljem međusobnog povezivanja tehnologije, organizacije rada, uvjeta rada, socijalnih odnosa i uticaja faktora vezanih za radnu okolinu,
- h) davanja prednosti zajedničkim mjerama zaštite pred pojedinačnim,
- i) odgovarajućeg osposobljavanja i obavještanja radnika.

Obaveze poslodavca

Član 21.

Poslodavac je dužan da:

- a) organizuje poslove sigurnosti i zdravlja na radu,
- b) vrši procjenu rizika za svako radno mjesto i utvrđuje poslove sa povećanim rizikom, na način i pod uvjetima utvrđenim ovim zakonom,
- c) omogući radniku da se prije stupanja na rad upozna sa mjerama sigurnosti i zdravlja na radu.
- d) obavještava radnike i povjerenika za sigurnost i zdravlja na radu o uvođenju novih tehnologija i sredstava za rad, te opasnostima i štetnostima po zdravlje radnika i izdaje uputstva za siguran rad,
- e) osigura da planiranje i uvođenje novih tehnologija bude predmet savjetovanja sa radnicima i /ili/ njihovim povjerenikom za sigurnost i zdravlje na radu u vezi sa posljedicama po sigurnost i zdravlje izazvanih izborom opreme, uvjeta rada i radne okoline,
- f) osposobljava radnike za siguran rad,
- g) osigurava radnicima sredstva i opremu lične zaštite i njihovo korištenje,
- h) osigurava periodične ljekarske preglede radnika koji rade na poslovima na kojima postoje povećani rizici po zdravlje i preduzima mjere za sprječavanje nastanka invalidnosti i profesionalnih oboljenja radnika,
- i) osigurava periodične preglede sredstava rada i sredstava i opreme lične zaštite pri radu, u skladu sa tehničkim standardima,
- j) osigurava periodične preglede i ispitivanja fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikrokline u radnoj okolini,

- k) osigurava periodične preglede i ispitivanja sredstava rada i opreme, radnih i pomoćnih prostorija i sredstava i opreme lične zaštite, koji ne podliježu obaveznim periodičnim pregledima i ispitivanjima, na način, po postupku i u rokovima utvrđenim općim aktom,
- l) provodi mjere zaštite od požara u skladu sa posebnim propisima,
- m) provodi mjere za osiguranje prve pomoći,
- n) unapređuje sigurnost i zdravlje na radu,
- nj) obavještava nadležnu inspekciju rada o svakom smrtnom slučaju, nesreći koja je zadesila jednog ili više radnika, težoj povredi, profesionalnom oboljenju, svakoj pojavi ili bolesti koje pogađaju više od jednog radnika i svakoj pojavi koja bi mogla ugroziti život ili zdravlje radnika na radu, a koju poslodavac nije u mogućnosti otkloniti
- o) obavještava nadležnu inspekciju o početku i završetku radova na izgradnji, montaži, zamjeni opreme, remontu i rekonstrukciji objekata.

Procjena rizika

Član 22.

(1) Poslodavac je dužan da pravilnikom o sigurnosti i zdravlju na radu utvrdi organizaciju provođenja sigurnosti i zdravlja na radu, pravila prevencije i zaštite, poslove sa povećanim rizikom, te prava, obaveze i odgovornosti stručnog saradnika i radnika u ovoj oblasti.

(2) Osnov za izradu pravilnika iz stava 1. ovog člana je akt o procjeni rizika na mjestu rada koji sadrži opis procesa rada sa procjenom rizika od povreda ili oštećenja zdravlja na mjestu rada u radnoj okolini i mjere za otklanjanje ili smanjivanje rizika na najmanju moguću mjeru u cilju poboljšanja sigurnosti i zdravlja na radu.

(3) U slučaju promjene rizika u procesu rada, poslodavac je dužan da izvrši odgovarajuću izmjenu akta o procjeni rizika iz stava 2. ovog člana .

(4) Poslodavac vrši procjenu rizika na osnovu pravila koje donosi federalni ministar nadležan za poslove rada /u daljem tekstu: Federalni ministar/ u saradnji sa Federalnim ministrom zdravstva.

(5) Pri izradi pravilnika o sigurnosti i zdravlju na radu poslodavac je dužan da konsultuje povjerenika za sigurnost i zdravlje na radu i sindikat.

Član 23.

Poslodavac je dužan da za sve poslove u tehničko - tehnološkom procesu rada utvrdi uvjete rada i zahtjeve u pogledu zdravstvenih i psihofizičkih sposobnosti radnika koji će te poslove obavljati.

Osiguranje pristupa radnom mjestu sa povećanim rizikom

Član 24.

Poslodavac je dužan da osigura da pristup radnom mjestu sa povećanim rizikom, na kojem prijete neposredna opasnost od povređivanja ili zdravstvenih oštećenja (trovanja, gušenja i sl.), imaju samo radnici koji su osposobljeni za siguran i zdrav rad, koji su dobili posebna uputstva za rad na takvom mjestu, koji ispunjavaju zdravstvene uvjete i koji su snabdjeveni odgovarajućim sredstvima i opremom za ličnu zaštitu pri radu.

Sredstva i oprema ,lične zaštite

Član 25.

(1) Poslodavac je dužan da obezbijedi radnicima sredstva i opremu lične zaštite.

(2) Poslodavac ne smije staviti u upotrebu sredstva i opremu lične zaštite ako nisu izrađena u skladu sa članom 13. stav 2. ovog zakona.

(3) Poslodavac je obavezan da osigura da se sredstva i oprema lične zaštite održavaju u dobrom stanju.

(4) Poslodavac je dužan da isključi iz upotrebe sredstva i opremu lične zaštite na kojima nastanu promjene zbog kojih postoji opasnost po sigurnost i zdravlje radnika.

(5) Pravilnikom o sigurnosti i zdravlju na radu utvrđuje se koja sredstva i oprema lične zaštite pripadaju radniku.

Član 26.

U slučaju kada više poslodavaca obavljaju djelatnost na istom mjestu rada, obavezni su da:

- a) sarađuju, vodeći računa o prirodi djelatnosti, u cilju provođenja odredaba o sigurnosti i zdravlju,
- b) usklađuju aktivnosti, vodeći računa o prirodi poslova, u cilju zaštite radnika i sprječavanju rizika na radu,
- c) obavijeste jedni druge o rizicima na radu,
- d) obavijeste radnike i /ili/ njihove predstavnike o rizicima na radu.

Član 27.

Mjere zaštite koje provodi poslodavac i koje se odnose na sigurnost i zdravlje na radu ne smiju radnicima prouzrokovati finansijske obaveze.

Obaveza upoznavanja sa propisima iz oblasti sigurnosti i zdravlja na radu

Član 28.

Poslodavac, odnosno radnik koji organizira ili rukovodi procesom rada, mora biti upoznat sa propisima iz oblasti sigurnosti i zdravlja na radu, a naročito ako se radi o tehnologijama u kojima postoji opasnost od povreda na radu, profesionalnih oboljenja i poremećaja u tehnološkom procesu koji bi mogli ugroziti sigurnost i zdravlje radnika.

Organizovanje poslova sigurnosti i zdravlja na radu

Član 29.

(1) Poslodavac je dužan organizovati poslove sigurnosti i zdravlja na radu vodeći računa o tehničko - tehnološkom procesu rada, broju radnika, broju lokacija odvojenih radnih jedinica, opasnostima i rizicima po zdravlje radnika.

(2) Ako se u nedostatku stručnog osoblja poslovi zaštite i prevencije ne mogu organizovati kod poslodavca, poslodavac će angažovati ovlaštenu organizaciju za sigurnost i zdravlje na radu.

(3) Ako poslodavac angažuje ovlaštenu organizaciju iz stava 2. ovog člana, dužan je da osigura uvid u podatke vezane za rizike po sigurnost i zdravlje na radu, kao i mjere i aktivnosti za sprječavanje tih rizika na nivou radnog mjesta.

(4) Poslove sigurnosti i zdravlja na radu poslodavac može da obavlja sam u djelatnostima trgovine, ugostiteljstva i turizma, finansijsko-tehničkih i poslovnih usluga, obrazovanja, nauke i informacija, zdravstvene i socijalne zaštite i u stambeno- komunalnim djelatnostima, ako ima do deset radnika. – Pojašnjenje da li znači da nema potrebe da angažuje stručnu org ili šta

Stručni saradnik za sigurnost i zdravlje na radu

Član 30.

(1) Poslodavac kod kojeg postoje poslovi sa povećanim rizikom određuje jednog ili više stručnih saradnika koji će obavljati poslove vezane za sprječavanje rizika na radu i zaštitu zdravlja radnika.

(2) Poslodavac je dužan stručnom saradniku osigurati uvjete za rad, potrebnu opremu i pomoć drugog stručnog osoblja, kao i sredstva za obavljanje i organiziranje preventivnih i zaštitnih mjera.

(3) Stručni saradnik ne može biti doveden u nepovoljniji položaj zbog poslova koje obavlja u sprječavanju rizika na radu i zaštite zdravlja radnika.

(4) Stručni saradnik mora biti odgovarajuće osposobljen i imati položen stručni ispit u skladu sa ovim zakonom. – šta ako ima fakultet zaštite na radu.

- (5) Federalni ministar, u saradnji sa Federalnim ministrom zdravstva, propisat će uvjete koje moraju ispunjavati stručni saradnici, kao i program, sadržaj i način polaganja stručnog ispita.

Obaveze stručnog saradnika za sigurnost i zdravlje na radu

Član 31.

Obaveze stručnog saradnika su:

(1)

- a) učešće u izradi akta o procjeni rizika,
- b) izrada prijedloga pravilnika o sigurnosti i zdravlju na radu,
- c) izrada plana i programa mjera sigurnosti i zdravlja na radu,
- d) unutrašnji nadzor nad primjenom mjera sigurnosti i zdravlja na radu,
- e) stručna pomoć poslodavcu u provođenju i unapređenju sigurnosti i zdravlja na radu
- f) izrada uputstava za siguran rad,
- g) praćenje i organizovanje periodičnih pregleda sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite,
- h) praćenje i organizovanje periodičnih pregleda hemijskih, fizičkih i bioloških štetnosti i mikroklimе u radnoj okolini,
- i) priprema i organizovanje osposobljavanja radnika za siguran rad,
- j) praćenje stanja i izvještavanje poslodavca o povredama na radu, profesionalnim oboljenjima i bolestima u vezi sa radom,
- k) analiziranje uzroka povreda na radu i profesionalnih oboljenja u saradnji sa ovlaštenim doktorom specijalistom medicine rada i predlaganje mjere za unapređenje sigurnosti i zdravlja na radu,
- l) praćenje i organizovanje periodičnih ljekarskih pregleda radnika koji rade na poslovima sa povećanim rizikom,
- m) savjetovanje poslodavca u pogledu izbora i nabavke opreme i tehnološkog procesa rada,
- n) saradnja sa poslodavcem prilikom planiranja izgradnje i rekonstrukcije objekata namijenjenih za rad,
- nj) saradnja sa nadležnom inspekcijom rada i drugim ustanovama koje se bave sigurnošću i zdravljem na radu,
- o) saradnja sa sindikatom, vijećem zaposlenika i povjerenikom za sigurnost i zdravlje na rad, u skladu sa ovim zakonom.

(2)

Stručni saradnik je obavezan da zabrani rad na radnom mjestu, odnosno da zabrani upotrebu sredstava za rad i sredstava i opreme lične zaštite u slučaju kada utvrdi neposrednu opasnost po život i zdravlje radnika, te da o tome u pisanom obliku obavijesti poslodavca i povjerenika radnika za sigurnost i zdravlje na radu.

Prva pomoć, protivpožarna zaštita, evakuacija radnika, ozbiljna i neposredna opasnost

Član 32.

(1) Poslodavac je dužan da:

- a) poduzme potrebne mjere za prvu pomoć, protivpožarne mjere i mjere za evakuaciju radnika prilagođene prirodi aktivnosti i veličini preduzeća, odnosno poslovanja,
- b) uspostavi potrebne veze sa specijalizovanim službama, posebno u pogledu prve pomoći, hitne zdravstvene zaštite, spašavanja i protivpožarne zaštite.

(2) Za provođenje odredaba iz stava 1. ovog člana poslodavac će odrediti radnike koji će provoditi mjere prve pomoći, protivpožarne zaštite i evakuacije radnika.

(3) Broj radnika iz stava 2. ovog člana, njihovo osposobljavanje i oprema kojom raspolažu moraju odgovarati veličini i/ili/posebnim opasnostima u preduzeću odnosno poslovanju.

Obaveze poslodavca u slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti

Član 33.

(1) Poslodavac je dužan da:

- a) upozna sve radnike koji su ili bi mogli biti izloženi ozbiljnoj i neposrednoj opasnosti o riziku koji postoji kao i mjerama koje su poduzete ili koje će se poduzeti u pogledu zaštite, što je prije moguće;
- b) poduzme mjere i izda uputstva kako bi se omogućilo radnicima da u slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti prekinu s radom i /ili/ odmah napuste radno mjesto i pređu na neko sigurno mjesto;
- c) ne traži od radnika da nastave rad u situaciji kada još uvijek postoji ozbiljna i neposredna opasnost, osim u izuzetnim slučajevima kada postoji ozbiljna i neposredna opasnost po sigurnost više ljudi i širu okolinu.

(2) Radnici koji u slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti napuste svoje radno mjesto i /ili/ opasno područje moraju biti zaštićeni od bilo kakvih negativnih i neopravdanih posljedica.

(3) U slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti po vlastitu sigurnost ili sigurnost drugih lica, radnici koji nisu u mogućnosti stupiti u vezu sa neposrednim rukovodiocem, obavezni su poduzeti odgovarajuće mjere u skladu sa svojim znanjem i tehničkim sredstvima koja su im na raspolaganju, da bi se izbjegle posljedice te opasnosti.

(4) Zbog poduzimanja mjera iz stava 3. ovog člana radnici ne smiju snositi bilo kakve negativne posljedice.

Obavještanje radnika

Član 34.

(1) Poslodavac je dužan radnicima i /ili/ njihovim predstavnicima davati odgovarajuća pisana uputstva koja se odnose na rizike po sigurnost i zdravlje i zaštitne i preventivne mjere koje se poduzimaju za otklanjanje ili smanjenje tih rizika.

Zar to nije obaveza stručnog saradnika.

(2) Uputstva iz stava 1. ovog člana moraju biti istaknuta na mjestu rada.

(3) Izuzetno, kada prijeti iznenadna opasnost po život i zdravlje, uputstvo iz stava 1. ovog člana poslodavac može dati usmeno.

(3) Uputstva iz stava 1. ovog člana daju se svim radnicima uključujući i radnike drugih poslodavaca koji obavljaju poslove kod poslodavca.

Znakovi upozorenja na opasnost

Član 35.

(1) Poslodavac je dužan na mjestima rada, na sredstvima za rad i pripadajućim instalacijama trajno postaviti znakove upozorenja na opasnost i znakove općih obavještanja, u skladu sa posebnim propisima.

(2) Ako znakovi upozorenja na opasnost nisu dovoljni za efikasno obavještanje, poslodavac je dužan trajno postaviti pisana uputstva o uvjetima i načinu korištenja prostora, prostorija, sredstava rada, opasnih materija i opreme.

Obavještanje predstavnika radnika i sindikata

Član 36.

(1) Poslodavac je dužan da najmanje dva puta godišnje izvjesti povjerenika za sigurnost i zdravlje na radu, vijeće zaposlenika i sindikat o rizicima po sigurnost i zdravlje, te mjerama koje je poduzeo i koje će poduzeti radi unaprjeđivanja sigurnosti i zaštite zdravlja. **Ako postoji potreba inače zašto 2 puta.**

(2) Osim redovnog obavještanja iz stava 1. ovog člana, poslodavac ima obavezu da obavještava i da se savjetuje sa predstavnicima radnika ili radnicima nakon smrtne, grupne ili teške povrede na radu, utvrđenog slučaja profesionalnog oboljenja, kao i nalaza nadležne inspekcije rada kojim je utvrđen nedostatak u primjeni mjera sigurnosti i zdravlja na radu.

Upotreba opasnih materija

Član 37.

Poslodavac smije dati opasne materije u upotrebu radnicima samo pod uvjetom da su opremljene sa dokumentom na službenim jezicima u Federaciji BiH, na kojem je proizvođač, odnosno dobavljač, u skladu sa propisima, naveo sve bezbjednosno- tehničke podatke koji su važni za ocjenjivanje rizika pri radu s tim materijama, te da su zadovoljene sve sigurnosne mjere koje se nalaze na tom dokumentu.

Pisana obavijest o rezultatima procjene rizika

Član 38.

Poslodavac je dužan osigurati da zaposlena žena za vrijeme trudnoće i dojenja, radnik mlađi od 18 godina života i radnik sa promijenjenom radnom sposobnošću, i pored osposobljavanja za siguran i zdrav rad, budu u pisanoj formi obaviješteni o rezultatima procjene rizika na radnom mjestu i o mjerama kojima se rizici otklanjanju u cilju povećanja sigurnosti i zdravlja na radu.

Savjetovanje i uključivanje radnika i njihovih predstavnika

Član 39.

Poslodavac se savjetuje sa radnicima i /ili/ njihovim predstavnicima i omogućava im da učestvuju u raspravama o svim pitanjima u pogledu sigurnosti i zdravlja na radu. Posebno im omogućava da učestvuju u:

- a) raspravama i odobravanju svih mjera u pogledu sigurnosti i zdravlja na radu,
- b) svakoj mjeri koja može značajno uticati na sigurnost i zdravlje na radu,
- c) imenovanju radnika koji će obavljati poslove vezane za obezbjeđenje zdravih i sigurnih uvjeta rada, prve pomoći, gašenje požara i evakuaciju radnika,
- d) angažovanju, tamo gdje je potrebno, ovlaštenih organizacija za sigurnost i zdravlje na radu,
- e) planiranju i organizovanju osposobljavanja radnika u oblasti sigurnosti i zdravlja na radu.

Odbor za sigurnost i zdravlje na radu

Član 40.

Nepotrebno

(1) Kod poslodavca koji ima više od 50 zaposlenih obavezno se formira Odbor za sigurnost i zdravlje na radu (u daljem tekstu:Odbor) kao savjetodavno tijelo poslodavca.

(2) Odbor ima jednak broj predstavnika radnika i poslodavca, a članovi Odbora su obavezno stručni saradnik kao predstavnik poslodavca i povjerenik za sigurnost i zdravlje na radu kao predstavnik radnika.

(3) Postupak izbora članova Odbora utvrđuje poslodavac pravilnikom iz člana 22. ovog zakona.

Zadaci Odbora

Član 41.

(1) Odbor ima zadatak da podstiče stalno unapređivanje sigurnosti i zdravlja na radu i u tom cilju učestvuje u planiranju i praćenju primjene pravila iz oblasti sigurnosti i zdravlja na radu, obavještanju i obrazovanju radnika u toj oblasti i predlaže mjere i akcije za sprječavanje povreda na radu i profesionalnih oboljenja.

(2) Poslodavac je obavezan razmotriti prijedloge Odbora i ukoliko ih ne prihvati navesti razloge neprihvatanja prijedloga.

Način rada Odbora

Član 42.

Nepotrebno

(1) Odbor se sastaje najmanje jednom u šest mjeseci, a na svoje sjednice, po potrebi, može pozivati vanjske eksperte i predstavnike inspekcijskih organa.

(2) Način rada Odbora utvrđuje se poslovnikom o radu kojeg donosi Odbor.

Povjerenik za sigurnost i zdravlje na radu

Član 43.

Ko može biti povjerenik

(1) Kod poslodavca koji zapošljava 15 ili više radnika, radnici biraju ili imenuju povjerenika za sigurnost i zdravlje na radu. Broj povjerenika, izbor i njihov mandat utvrđuju se u skladu sa odredbama Zakona o vijeću zaposlenika („Službene novine Federacije BiH“, broj:38/04), kojim su uređena pitanja izbora vijeća zaposlenika, vodeći računa o zastupljenosti svih dijelova procesa rada.

(2) Pod uvjetima iz stava 1. ovog člana, povjerenika za sigurnost i zdravlje na radu imenuje sindikat, ukoliko povjerenika nisu izabrali radnici iz stava 1. ovog člana.

(3) Imenovani povjerenik za sigurnost i zdravlje na radu iz stava 2. ovog člana ima ista prava i obaveze kao i izabrani povjerenik radnika.

(4) Povjerenik će biti izabran ili imenovan bez obzira na broj radnika ako to zahtijevaju uvjeti rada (povećana opasnost za sigurnost i zdravlje radnika, rad na izdvojenim mjestima i sl.).

Prava idužnosti povjerenika za sigurnost i zdravlje na radu

Član 44.

(1) Povjerenik za sigurnost i zdravlje na radu ima pravo da:

a) dobije informacije o uvjetima rada, analizama povreda na radu, profesionalnih oboljenja i bolesti vezanih za rad, nalazima i preporukama inspekcijskih organa,

b) zahtijeva od poslodavca da poduzme odgovarajuće mjere i dostavi mu prijedloge za ublažavanje rizika i otklanjanja izvora opasnosti,

c) zahtijeva inspekcijski pregled ako smatra da mjere koje je poduzeo poslodavac nisu primjerene cilju po kojem treba osigurati sigurne i zdrave uvjete rada i iznese svoja zapažanja toku inspekcijskog pregleda,

d) prisustvuje inspekcijskim pregledima i /ili/ dostavi svoja zapažanja u toku inspekcijskih pregleda .

(2) Za vrijeme obavljanja poslova utvrđenih ovim zakonom, povjerenik za sigurnost i zdravlje na radu ima pravo na naknadu plaće u visini plaće koju bi ostvario da je radio na poslovima za koje je zaključio ugovor o radu.

(3) Poslodavac osigurava povjereniku za sigurnost i zdravlje na radu potrebna sredstva da može ostvarivati svoje funkcije koje proizilaze iz ovog zakona, u skladu sa Zakonom o vijeću zaposlenika.

(4) Povjerenik za sigurnost i zdravlje na radu ne može biti doveden u nepovoljniji položaj zbog svojih poslova vezanih za sigurnost i zdravlje na radu.

Osposobljavanje radnika

Član 45.

Komplikovano i neprecizno

(1) Poslodavac je dužan da izvrši osposobljavanje radnika za siguran i zdrav rad kod zasnivanja radnog odnosa, odnosno premještaja na druge poslove, prilikom uvođenja nove tehnologije ili novih sredstava za rad, kao i kod promjene procesa rada koji može prouzrokovati promjenu mjera za siguran i zdrav rad. Šta ako je promjena na bolja

(2) Poslodavac je dužan da radnika u toku osposobljavanja za siguran i zdrav rad, upozna sa svim vrstama rizika na poslovima na koje ga raspoređuje i o poduzetim konkretnim mjerama sigurnosti i zdravlja na radu, u skladu sa aktom o procjeni rizika.

(3) Osposobljavanje radnika za siguran i zdrav rad mora biti prilagođeno specifičnostima njegovog radnog mjesta.

Zabrana samostalnog rada

Član 46.

(1) Radnici ne mogu biti raspoređeni na radna mjesta na kojima će samostalno obavljati poslove prije nego što steknu znanja iz člana 45. ovog zakona.

(2) Poslodavac kod kojeg rad obavljaju radnici drugog poslodavca mora osigurati da ti radnici budu upoznati sa mjerama sigurnosti na radu i zdravstvenim rizicima na radu.

(3) Osposobljavanje radnika iz člana 45. ovog zakona mora se obavljati u toku radnog vremena i ne smije izazvati troškove za radnika.

Provjera osposobljenosti za siguran i zdrav rad

Član 47.

(1) Osposobljavanje radnika za siguran i zdrav rad, poslodavac obavlja teorijski i praktično.

(2) Provjera teorijske i praktične osposobljenosti radnika za siguran i zdrav rad obavlja se na radnom mjestu.

(3) Periodične provjere osposobljenosti za siguran i zdrav rad radnika koji radi na poslovima sa povećanim rizikom vrši se na način, u roku i po postupku utvrđenom aktom o procjeni rizika.

Teorijsko i praktično osposobljavanje

Član 48.

(1) U toku osposobljavanja iz oblasti sigurnosti i zdravlja na radu, radnik se upoznaje naročito sa:

- a) tehničko-tehnološkim procesom i organizacijom rada u cjelini, a posebno sa poslovima svog radnog mjesta;
- b) opasnostima koje ugrožavaju sigurnost na radu, korištenjem sredstava rada i opreme i načinom upotrebe štetnih materija;
- c) mjerama sigurnosti i zdravlja na radu i razlozima zbog kojih se te mjere predviđaju i provode;
- d) upotrebom odgovarajućih sredstava rada i odgovarajuće opreme i sredstava lične zaštite, kao i pravilnim i namjenskim korištenjem uređaja i sredstava kojima se služi pri radu;
- e) pravima i dužnostima u provođenju propisa i mjera sigurnosti i zdravlja na radu i posljedicama zbog nepridržavanja tih propisa i mjera;
- f) pružanjem prve pomoći;
- g) organizacijom sigurnosti i zdravlja na radu;
- h) korištenjem protivpožarnih aparata;
- i) odredbama ovog zakona.

(2) Ako poslodavac nije u mogućnosti da izvrši osposobljavanje radnika u smislu stava 1. ovog člana, te poslove povjerit će ovlaštenoj organizaciji iz člana 63. ovog zakona..

IV PRAVA I OBAVEZE RADNIKA

Pravo na sigurne i zdrave uvjete rada

Član 49.

(1) Radnik ima pravo na sigurne i zdrave uvjete rada.

(2) Radna okolina i sredstva za rad moraju, s obzirom na prirodu posla, da obezbijede sigurnost i zaštitu radnika i ne smiju ugroziti njihovo zdravlje.

Član 50.

Radnik je dužan da obavlja posao u skladu sa svojom stručnom spremom i završenom obukom, kao i uputstvima koja daje poslodavac, tako da ne izlaže sebe ili druga lica na koja mogu uticati njegove aktivnosti ili nepažnja u toku procesa rada, opasnostima od povrede na radu ili profesionalnog oboljenja.

Dužnosti radnika

Član 51.

(1) Radnici su, naročito, dužni :

- a) pravilno upotrebljavati sredstva za rad i opremu, opasne materije i druga sredstva proizvodnje u skladu sa uputstvima proizvođača i uputstvima za siguran rad koja daje poslodavac;
- b) pravilno upotrebljavati sredstva i opremu lične zaštite koja su im dodijeljena i nakon upotrebe vraćati ih na mjesto na kojem se čuvaju;
- c) ne smiju samovoljno isključiti, modifikovati, promijeniti ili ukloniti sigurni uređaj koji je instaliran, posebno na mašinu, uređaj, alat, pogon ili objekat i takav uređaj moraju pravilno upotrebljavati;
- d) odmah obavijestiti poslodavca i /ili/ stručnog saradnika o svakoj pojavi na poslu za koju postoji opravdana sumnja da predstavlja opasnost po sigurnost i zdravlje kao i o nedostacima u postupcima zaštite;
- e) obavijestiti lice odgovorno za to radno mjesto i /ili/ poslodavca o povredama koje su zadobili;
- f) sarađivati sa poslodavcem i /ili/ stručnim saradnicima u provođenju mjera ili zahtjeva koje je naredio inspektor rada ;
- g) sarađivati sa poslodavcem i /ili/ stručnim saradnikom u provođenju mjera koje će obezbijediti da radna okolina i uvjeti rada budu sigurni i ne predstavljaju rizik po sigurnost i zdravlje u okviru njihovog radnog mjesta;
- h) dati sve podatke i informacije koje traže inspektori rada .

(2) Radnik koji se ne pridržava utvrđenih pravila sigurnosti i zdravlja na radu i propisanih obaveza u smislu ovog zakona čini težu povredu radne obaveze u skladu sa kolektivnim ugovorom, odnosno opštim aktom poslodavca.

Postupanje u slučaju neposredne opasnosti po život i zdravlje radnika

Član 52.

Šta ako odbije da radi a pokaže se da je sve u redu.

(1) Radnik ima pravo da odbije da radi ako smatra da mu prijete neposredna opasnost po život i zdravlje i dužan je o tome odmah obavijestiti svog neposrednog rukovodioca i/ili imenovanog stručnog saradnika, nadležnog inspektora rada i predstavnika radnika.

(2) Po prijemu obavijesti iz stava 1. ovog člana, nadležna inspekcija rada obavezna je da odmah izvrši uviđaj na licu mjesta i naredi da se provedu odgovarajuće mjere sigurnosti i zdravlja odnosno zabrani rad dok se mjere ne provedu ili izvjesti radnika iz kojih razloga njegov zahtjev nije osnovan.

(3) Radnik iz stava 1. ovog člana koji se udaljio sa radnog mjesta, ne smije snositi negativne posljedice u smislu propisa o radu.

V ZDRAVSTVENI NADZOR

Pravo radnika na specifičnu zdravstvenu zaštitu/medicinu rada

Član 53.

(1) Poslodavac je dužan osigurati radnicima usluge specifične zdravstvene zaštite /medicine rada kako bi se osigurao zdravstveni nadzor primjeren rizicima za zdravlje i sigurnost na radu kojima su radnici izloženi.

(2) Obavljanje poslova specifične zdravstvene zaštite /medicine rada poslodavac ugovara sa zdravstvanom ustanovom odnosno privatnom praksom koje obavljaju djelatnost specifične zdravstvene zaštite/medicine rada, u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti i ovim zakonom.

(3) Poslodavac je dužan zdravstvenim radnicima koji pružaju usluge specifične zdravstvene zaštite/medicine rada iz stava 2. ovog člana osigurati pristup u sve radne prostorije i prostore.

Poslovi specifične zdravstvene zaštite/medicine rada

Član 54.

Ovlaštena zdravstvena ustanova odnosno ovlaštena privatna praksa iz člana 53.stav 2. ovog zakona, pored poslova utvrđenih propisima o zdravstvenoj zaštiti, može obavljati i sljedeće poslove:

- a) daje savjete poslodavcu o unapređivanju zaštite zdravlja, sigurnosti, higijene rada, ergonomiji i zaštitnim sredstvima,
- b) upoznaje radnike sa rizicima po zdravlje koji su povezani sa njihovim radom i obavlja poslove osposobljavanja radnika za pružanje prve pomoći;
- c) učestvuje u izradi akta o procjeni rizika na mjestu rada kod poslodavca
- d) ocjenjuje i utvrđuje posebne zdravstvene sposobnosti koje moraju da ispunjavaju radnici za obavljanje određenih poslova na radnom mjestu sa povećanim rizikom ili za upotrebu, odnosno rukovanje određenom opremom za rad;
- e) vrši prethodne i periodične ljekarske preglede radnika na radnim mjestima sa povećanim rizikom i izdaje izveštaje o ljekarskim pregledima u skladu sa propisima o sigurnosti i zdravlju na radu;
- f) učestvuje u organizovanju prve pomoći, spasavanju i evakuaciji u slučaju povređivanja radnika ili havarija;
- g). daje savjete poslodavcu pri izboru drugog odgovarajućeg posla prema zdravstvenoj sposobnosti radnika;
- h) savjetuje poslodavca u izboru i testiranju novih sredstava za rad, opasnih materija i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu, sa zdravstvenog aspekta;
- i) saraduje sa stručnim saradnikom za sigurnost i zdravlje na radu.

Obaveza obavještanja ovlaštene zdravstvene ustanove odnosno ovlaštene privatne prakse

Član 55.

Poslodavac, stručni saradnik, radnici i njihovi predstavnici za sigurnost i zdravlje na radu dužni su izvjestiti ovlaštenu ustanovu iz člana 53.stav 2. ovog zakona o svim faktorima na radnom mjestu i u radnoj okolini za koje znaju ili pretpostavljaju da se mogu nepovoljno odraziti na zdravlje radnika.

Poslovi sa povećanim rizikom

Član 56.

(1) Poslodavac je dužan da radniku koji obavlja poslove sa povećanim rizikom, prije početka rada osigura prethodni ljekarski pregled, kao i periodični ljekarski pregled u toku rada. – šta znači

(2) Poslovi sa povećanim rizikom utvrđuju se pravilnikom o sigurnosti i zdravlju na radu i ugovorom o radu.

(3) Poslovima sa povećanim rizikom smatraju se :

- a) poslovi sa povećanim rizikom od povređivanja, nastanka profesionalnih oboljenja i oštećenja zdravlja radnika;

- b) poslovi sa specifičnim zahtjevima koji, u cilju sigurnog i uspješnog rada uslovljavaju posebne zdravstvene i psihofizičke sposobnosti radnika na tim radnim mjestima;
- c) poslovi na kojima, nakon primjene svih tehnički priznatih metoda za smanjenje rizika, postoji preostali rizik za neke radnike.

Evidencije o ljekarskim pregledima radnika

Član 57.

(1) Prilikom upućivanja radnika na ljekarski pregled iz člana 56. stav 1. ovog zakona, poslodavac je obavezan dostaviti ovlaštenoj zdravstvenoj ustanovi, odnosno ovlaštenoj privatnoj praksi podatke o poslovima sa povećanim rizikom i navesti štetnosti i opasnosti kojima su radnici izloženi.

(2) O rezultatima odgovarajućeg ljekarskog pregleda radnika, ovlaštena zdravstvena ustanova, odnosno ovlaštena privatna praksa vodi evidenciju i u roku od 15 dana od izvršenog pregleda o tome dostavlja izvještaj poslodavcu.

Pravo radnika na premještanje na drugo radno mjesto

Član 58. Ni pod tačkom razno

(1) Ako se u postupku periodičnog ljekarskog pregleda utvrdi da radnik ne ispunjava posebne zdravstvene uvjete za obavljanje poslova sa povećanim rizikom, poslodavac je dužan da ga premjesti na drugo radno mjesto koje odgovara njegovim zdravstvenim sposobnostima.

(2) Neispunjavanje posebnih zdravstvenih uvjeta za rad na poslovima sa povećanim rizikom ne može biti razlog za otkaz ugovora o radu.

Način obavljanja ljekarskih pregleda

Član 59.

Prethodni i periodični ljekarski pregledi radnika koji obavljaju poslove sa povećanim rizikom vrše se na način, po postupku i u rokovima koje utvrđuje Federalni ministar koji u saradnji sa Federalnim ministrom zdravstva.

VI EVIDENCIJE, IZVJEŠTAVANJE I OBAVJEŠTAVANJE O NESREĆAMA I POVREDAMA NA RADU I PROFESIONALNIM OBOLJENJIMA

Obaveza vođenja evidencija kod poslodavca

Član 60.

(1) Poslodavac je dužan da vodi propisanu evidenciju o:

- a) radnicima na radnim mjestima sa povećanim rizikom;
- b) radnim mjestima sa povećanim rizikom;
- c) opasnim materijama koje se koriste pri radu;
- d) provjeri znanja radnika iz oblasti sigurnosti i zdravlja na radu;
- e) izvršenim pregledima i ispitivanjima radne sredine i sredstava za rad;
- f) povredama na radu, profesionalnim oboljenjima, smrtnim slučajevima i njihovim uzrocima;
- g) ljegarskim pregledima radnika.

(2) Poslodavac je dužan dostaviti nadležnoj inspekciji rada godišnji izvještaj o slučajevima iz stava 1. tačka f) ovog člana.

Dostavljanje izvještaja o povredi na radu i profesionalnom oboljenju

Član 61.

(1) Izvještaj o povredi na radu i profesionalnom oboljenju koji se dogode na radnom mjestu, poslodavac je dužan dostaviti radniku koji je pretrpio povredu odnosno oboljenje, nadležnom zavodu zdravstvenog osiguranja kod kojeg je radnik zdravstveno osiguran, ovlaštenoj zdravstvenoj ustanovi odnosno ovlaštenoj privatnoj praksi koja obavlja usluge specifične zdravstvene zaštite/medicine rada kod poslodavca, kao i nadležnoj inspekciji rada u roku od sedam dana od dana pretrpljene povrede odnosno nastanka oboljenja.

(2) Izvještaj iz stava 1. ovog člana podnosi se na obrascu čiji sadržaj i način podnošenja propisuje Federalni ministar u saradnji sa Federalnim ministrom zdravstva.

Obaveza obavještanja inspekcije rada

Član 62.

(1) O svakom smrtnom slučaju, teškoj povredi na radu, profesionalnom oboljenju i svakoj pojavi koja bi mogla ugroziti život ili zdravlje radnika na radu poslodavac je obavezan odmah obavijestiti nadležnu **kantonalu** inspekciju rada.

(2) Za svaku povredu na radu poslodavac je dužan na uviđaj pozvati stručnog saradnika, neposrednog rukovodioca povrijeđenog radnika i povjerenika za sigurnost i zdravlje na radu.

VII OVLAŠTENE ORGANIZACIJE ZA SIGURNOST I ZAŠTITU ZDRAVLJA NA RADU

Izdavanje i oduzimanje dozvole za obavljanje stručnih poslova

Član 63.

(1) Privrednom društvu ili ustanovi koja ispunjava kadrovske, organizacijske, tehničke i druge uvjete (u daljem tekstu: ovlaštena organizacija), Federalni ministar izdaje dozvolu za obavljanje sljedećih stručnih poslova:

- a) periodičnih pregleda i ispitivanja fizičkih, hemijskih i bioloških štetnosti i mikroklima u radnim i pomoćnim prostorijama,
- b) periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad i sredstava i opreme lične zaštite, električnih i gromobranskih instalacija na objektima na kojima se primjenjuju mjere sigurnosti i zdravlja na radu,
- c) osposobljavanje radnika za siguran rad,
- d) procjenu rizika na mjestima rada i radne okoline iz člana 22. ovog zakona.

(2) Dozvolu iz stava 1. ovog člana Federalni ministar će oduzeti:

- a) ako utvrdi da ovlaštena organizacija više ne ispunjava uvjete za dobijanje dozvole,
- b) ako je dozvola izdata na osnovu neistinitih podataka,
- c) na prijedlog inspekcije rada, ako utvrdi da se poslovi ne obavljaju u skladu sa zakonom i drugim propisima donesenim na osnovu zakona.

Postupak izdavanje odnosno oduzimanja dozvole

Član 64.

(1) O izdavanju, odnosno oduzimanju dozvole za rad Federalni ministar donosi rješenje protiv kojeg nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.

(2) Troškove postupka izdavanja dozvole za rad snosi ovlaštena organizacija.

(3) Rješenje o dozvoli, odnosno oduzimanju dozvole za rad upisuje se u registar koji vodi Federalno ministarstvo rada i socijalne politike.

(4) Način vođenja i obrazac registra iz stava 3. ovog člana propisuje Federalni ministar.

Uvjeti koje moraju ispunjavati ovlaštene organizacije

Član 65.

Kadrovske, organizacijske, tehničke i druge uvjete koje moraju ispunjavati ovlaštene organizacije iz člana 63. ovog zakona, kao i postupak i način utvrđivanja tih uvjeta propisuje Federalni ministar, u saradnji sa Federalnim ministrom zdravstva.

Zapisnik o izvršenim periodičnim pregledima

Član 66.

(1) O izvršenim periodičnim pregledima i ispitivanjima iz člana 63. stav 1. ovog zakona ovlaštena organizacija sačinjava zapisnik o stručnom nalazu, na osnovu kojeg izdaje ispravu ako vrši pregled za drugog poslodavca.

(2) Zapisnik i isprava iz stava 1. ovog člana sadrži rezultat pregleda i ispitivanja i konstataciju da li pregledana sredstva za rad i sredstva i oprema lične zaštite udovoljavaju propisima donesenim na osnovu zakona.

(3) Način, postupak i rokove vršenja periodičnih pregleda i ispitivanja iz stava 1. ovog člana, te oblik i sadržaj zapisnika i isprave iz stava 2. ovog člana propisuje Federalni ministar.

Nadzor nad zakonitošću rada ovlaštenih organizacija

Član 67.

Nadzor nad zakonitošću rada ovlaštene organizacije koja je dobila dozvolu iz člana 63. stav 1. ovog zakona, u dijelu koji se odnosi na obavljanje periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad i sredstava i opreme lične zaštite, vrši Federalno ministarstvo rada i socijalne politike.

VIII POSEBNA SIGURNOST I ZAŠTITA ZDRAVLJA NA RADU

Zaštita grupa posebno osjetljivih na rizike

Član 68.

(1) Poslodavac je dužan organizirati radno mjesto tako da vodi računa o prisustvu grupa osjetljivih na određene rizike.

(2) Grupe posebno osjetljive na rizike, kao što su trudnice, porodilje ili dojilje, maloljetnici, lica sa invaliditetom, kao i radnici sa promijenjenom radnom sposobnošću u smislu propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju, moraju se zaštititi od opasnosti koje posebno njih pogađaju, u skladu sa ovim zakonom, drugim propisima, kolektivnim ugovorom i općim aktom poslodavca.

Član 69.

(1) Zabranjen je rad trudnicama, porodiljama i dojiljama na poslovima na kojima postoji rizik od izloženosti opasnim materijama, hemijskim, fizičkim i biološkim agensima, štetnim zračenjima i mikroklimatskim uticajima, odnosno na poslovima sa teškim uvjetima rada, kao i posebno teškim i opasnim poslovima gdje postoji rizik po njihovo fizičko i mentalno zdravlje.

(2) Zabranjen je rad maloljetnicima na poslovima koji mogu ugroziti njihovo zdravlje i razvoj.

Postupak raspoređivanja radnika na poslove sa povećanim rizikom

Član 70.

(1) Kada su na određenom radnom mjestu takvi uvjeti da uprkos primjeni mjera sigurnosti i zdravlja na radu i dalje postoji preostali rizik i prijetnja od oboljevanja tj. invalidnosti, poslodavac je dužan poduzeti mjere za spriječavanje oboljenja tj. nastanka invalidnosti ili dalje pogoršanje bolesti radnika.

(2) U slučajevima iz stava 1. ovog člana radno vrijeme se skraćuje srazmjerno štetnom uticaju uvjeta rada na zdravlje i na radnu sposobnost radnika, u skladu sa zakonom.

(3) Za poslove koji su pravilnikom o sigurnosti i zdravlju na radu i ugovorom o radu utvrđeni kao poslovi sa povećanim rizikom, postupak za raspoređivanje radnika na te poslove, uvjete rada i zdravstveni nadzor propisuje Federalni ministar u saradnji sa Federalnim ministrom zdravstva.

Posebno osiguranje radnika koji obavljaju poslove sa povećanim rizikom

Član 71.

Poslodavac posebno osigurava od rizika nesreće i povrede na radu radnike koji obavljaju poslove sa povećanim rizikom utvrđene pravilnikom o sigurnosti i zdravlju na radu, radi obezbjeđenja naknade štete, u skladu sa zakonom.

IX INSPEKCIJSKI NADZOR

Član 72.

(1) Inspekcijski nadzor nad izvršavanjem ovog zakona, propisa donesenih na osnovu zakona, tehničkih propisa i standarda koji se odnose na sigurnost i zdravlje na radu i općih akata iz oblasti sigurnosti i zdravlja na radu vrši kantonalna uprava za inspekcijeske poslove (u daljem tekstu: kantonalna uprava), osim nadzora koji je ovim zakonom stavljen u nadležnost Federalne uprave za inspekcijeske poslove (u daljem tekstu: Federalna uprava)

(2) Poslove inspekcijskog nadzora iz stava 1. ovog člana vrši inspektor rada.

Član 73.

(1) Federalna uprava vrši neposredni nadzor kod poslodavca koji obavlja djelatnost:

- a) proizvodnja i prerada sirovog željeza, čelika i ferolegura;
- b) proizvodnja i prerada glinice, aluminija, olova i cinka, mangana i drugih teških metala;
- c) proizvodnja baznih hemikalija, plastičnih masa, premaznih sredstava, lijekova i farmaceutskih hemikalija;
- d) proizvodnja i uskladištenje koksa i karbogasa i drugih tehničkih plinova;
- e) proizvodnja eksploziva i eksplozivnih sredstava i galanterije;
- f) proizvodnja i distribucija naftnih derivata;
- g) proizvodnja celuloze i papira i hemijska prerada drveta;
- h) proizvodnja cementa i cementnih proizvoda;

i) proizvodnja električne energije

(2) Federalna uprava vrši neposredni nadzor nad izvođenjem radova:

- a) u tunelima i na drugim podzemnim radovima izuzev rudarskih;
- b) na armirano-betonskim, čeličnim i drvenim mostovima raspona preko 20 m.;
- c) u kesonima i ronilačkim radovima;
- d) na izgradnji termoelektrana i hidroelektrana.

(3) Izuzetno, u slučaju potrebe, direktor Federalne uprave može rješenjem narediti da federalni odnosno kantonalni inspektori vrše inspekcijski nadzor kod svih poslodavaca na teritoriji Federacije BiH.

Član 74.

(1) U vršenju inspekcijskog nadzora federalni inspektor rada ostvaruje saradnju sa nadležnim kantonalnim inspektorima u pitanjima koja su od zajedničkog interesa za vršenje inspekcijskog nadzora i pruža im stručnu pomoć. (2) U cilju jedinstvenog provođenja ovog zakona, federalni inspektor rada može izdavati kantonalnom inspektorima rada odgovarajuće naloge, upute i instrukcije za rad.

Član 75. ?????

(1) U vršenju inspekcijskog nadzora inspektori rada obavezni su kod poslodavca kod kojeg se obavljaju tehničko- tehnološki procesi rada izvršiti preglede najmanje jedanput godišnje, a u drugim slučajevima po potrebi.

(2) Inspektori rada obavezni su izvršiti i kontrolne preglede kod poslodavca iz stava 1. ovog člana kod kojeg su naređene mjere za otklanjanje nedostatka iz oblasti sigurnosti i zdravlja na radu. ????

Član 76.

(1) Ako inspektor rada utvrdi povrede propisa iz oblasti sigurnosti i zdravlja na radu donijeće rješenje o otklanjanju tih nedostataka odnosno nepravilnosti i odrediti rok u kome se oni imaju otkloniti.

(2) Poslodavac je obavezan pismeno izvijestiti inspektora o izvršenju rješenja u roku od osam dana od dana isteka roka za otklanjanje nedostataka, odnosno nepravilnosti.

(3) Inspektor rada može narediti da se provede i mjera sigurnosti i zdravlja na radu koja nije propisana, ako su radnici na radu neposredno ugroženi.

(4) Ako su za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i nedostataka potrebna veća investiciona ulaganja, a život i zdravlje radnika nisu neposredno ugroženi, inspektor rada narediće poslodavcu da sačini poseban investicioni program o postupnom usklađivanju stanja sa odredbama propisa o sigurnosti i zdravlju na radu.

Član 77.

(1) Kantonalna uprava dužna je odmah po prijemu obavještenja poslodavca izvijestiti Federalnu upravu o svakom smrtnom slučaju, nesreći na radu koja dovodi do onesposobljenosti u trajanju od tri ili više dana ili bilo kojem događaju koji je zadesio jednog ili više radnika.

(2) Kantonalni inspektor rada obavezan je izvršiti uviđaj svakog smrtnog slučaja, nesreće koja je zadesila jednog ili više radnika i teže povrede na radu kod poslodavca.

(3) Nakon izvršenog uviđaja iz stava 2. ovog člana kantonalna uprava obavezna je poduzeti odgovarajuće mjere i dostaviti izvještaj Federalnoj upravi .

(4) Kod smrtnog slučaja ili nesreće koja je zadesila jednog ili više radnika, uviđaj će izvršiti i federalni inspektor rada.

Član 78.

(1) Ako inspektor rada utvrdi da postoji neposredna opasnost po život i zdravlje radnika na radu, donijeće rješenje o zabrani rada na radnom mjestu.

(2) Ako poslodavac ne postupi po rješenju o otklanjanju nedostataka, inspektor rada će zabraniti rad na radnom mjestu na koje se rješenje odnosi, dok se nepravilnosti, odnosno nedostaci ne otklone.

Član 79.

Inspektor rada dužan je čuvati kao povjerljiv podatak ime radnika koji mu se obratio po bilo kom osnovu zbog neprovođenja propisa iz oblasti sigurnosti i zdravlja na radu.

Član 80.

(1) Protiv rješenja kantonalnog inspektora rada može se izjaviti žalba direktoru Federalne uprave, u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

(2) Protiv rješenja federalnog inspektora rada donesenog u prvom stepenu može se izjaviti žalba Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

(3) U slučaju kada je naložena zabrana rada žalba ne odlaže izvršenje rješenja.

X KAZNENE ODREDBE – šta je sa kaznama za inspektore

Član 81.

(1) Novčanom kaznom od 5.000 do 15.000 KM kaznit će se za prekršaj poslodavac:

1. koji izvodi radove na izgradnji, montaži, zamjeni opreme, remontu i rekonstrukciji objekata i tehničko-tehnološkog procesa ako ne izvodi radove prema tehničkoj dokumentaciji (član 10. stav 1.),
2. koji stavi u promet ili upotrebu sredstva za rad ili opasne materije bez prethodno pribavljene odgovarajuće dokumentacije (član 16.),
3. ako ne osigura periodične preglede i ispitivanje sredstava za rad i sredstava i opreme lične zaštite (član 21. tačka h.),
4. ako ne provodi mjere i ne osigura sredstva za prvu pomoć (član 21. tačka k),
5. ako ne izvrši procjenu rizika na mjestima rada (član 22. stav 3.),
6. ako ne uputi radnika na odgovarajući ljekarski pregled (član 56. stav 1.),
7. ako ne utvrdi radna mjesta sa povećanim rizikom (član 56. stav 2.),

(2) Novčanom kaznom iz stava 1. ovog člana kaznit će se ovlašteno privredno društvo ili ustanova za sigurnost i zdravlje na radu, ako:

1. obavlja poslove sigurnosti i zaštite na radu suprotno odredbama ovog zakona i propisa donesenih na osnovu zakona ili ako obavlja poslove sigurnosti i zdravlja na radu bez propisane dozvole (član 63. stav 1.),
2. ako sačini ili izda isprave čiji je oblik i sadržina suprotna propisu (član 66.)

(3) Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kaznit će se i poslodavac fizičko lice novčanom kaznom od 1.000 do 1.500 KM.

(4) Za prekršaj iz st. 1. i 2. ovog člana kaznit će se i odgovorno lice kod pravnog lica novčanom kaznom od 2.000 do 3.000. KM

Član 82.

(1) Novčanom kaznom od 4.000 do 15.000 KM kaznit će se za prekršaj:

1. poslodavac koji izrađuje tehničku dokumentaciju za objekte i tehničko tehnološke procese, ako pri projektovanju ne primijeni propisane mjere sigurnosti i zdravlja na radu i ne izda ispravu kojom potvrđuje da je projektovanje izvršeno u skladu sa zakonom i propisima donesenim na osnovu zakona (član 9.),
2. poslodavac ako stavi u upotrebu sredstva za rad i sredstva i opremu lične zaštite bez pribavljene isprave da odgovara propisima, odnosno potvrde o ispunjavanju uvjeta standarda (član 13. stav 3.),
3. proizvođač i uvoznik radne opreme i sredstava i opreme lične zaštite ako ne izda ispravu kojom dokazuje da odgovaraju međunarodnim propisima, tehničkim propisima i propisanim mjerama sigurnosti i zdravlja ili ne izda uputstvo za upotrebu i održavanje na jednom od službenih jezika u Federaciji BiH (član 15. stav 1.),

4. proizvođač i uvoznik opasnih materija ako neda uputstvo za sigurnu upotrebu i rukovanje na jednom od službenih jezika u Federaciji BiH (član 15. stav 2.)

(2) Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kaznit će se i odgovorno lice kod pravnog lica novčanom kaznom od 1.500 do 2.500 KM.

Član 83.

(1) Novčanom kaznom od 4.000 do 15.000 KM kaznit će se za prekršaj investitor ako ne obezbijedi jedinstveni elaborat o uređenju radilišta u slučaju da dva ili više poslodavaca koriste isti prostor za radilište (član 12.).

(2) Novčanom kaznom od 2.000 do 10.000 KM kaznit će se za prekršaj poslodavac :

1. ako prije početka radova ne izradi elaborat o uređenju radilišta u skladu sa propisima donesenim na osnovu zakona, ne izvodi radove prema tom elaboratu i u roku ne dostavi elaborat nadležnoj inspekciji rada (član11.),
2. ako pravilnikom o sigurnosti i zdravlju na radu ne utvrdi organizaciju provođenja sigurnosti i zdravlja na radu (član 22.stav 1.),
3. ako za sve poslove u tehničko-tehnološkom procesu rada ne utvrdi uvjete rada i zahtjeve u pogledu zdravstvenih i psihofizičkih sposobnosti (član 23.),
4. ako od radnika zahtijeva sudjelovanje u troškovima provođenja mjera sigurnosti i zdravlja na radu (član 27.),
5. ako ne organizuje poslove sigurnosti i zdravlja na radu zavisno od tehničko-tehnološkog procesa, broja radnika, štetnosti po zdravlje, broja lokacija odvojenih radnih jedinica, opasnostima i rizicima po zdravlje radnika (član 29. stav 1.),
6. ako ne odredi jednog ili više stručnih saradnika i ne osigura mu uvjete za rad (član 30.stav 1. 2.),
7. ako dovodi u nepovoljniji položaj stručnog saradnika dok postupa u skladu sa odredbama ovog zakona (član 30. stav 3.),
8. ako radnicima ne daje odgovarajuća pisana uputstva (član 34.),
9. ako ne postavi znakove upozorenja i znakove općih obavještanja (član 35.),

10. ako da radnicima u upotrebu opasne materije koje nisu opremljene dokumentom o bezbjedonosno-tehničkim podacima prevedenim na jedan od službenih jezika u Federaciji BiH (član 37.),
11. ako ne izvrši osposobljavanje radnika za siguran i zdrav rad (član 45.),
12. ako dozvoli samostalno obavljanje poslova radniku koji prethodno nije osposobljen za samostalan rad na siguran način (član 46.),
13. ako ne premjesti radnika na drugo radno mjesto koje odgovara njegovim zdravstvenim sposobnostima (član 58. stav 1.),
14. ako otkaže ugovor o radu radniku koji ne ispunjava posebne zdravstvene uvjete za rad na poslovima sa povećanim rizikom (član 58. stav 2.),
15. ako ne obavijesti nadležnu inspekciju rada o smrtnom slučaju, težoj povredi na radu ili profesionalnom oboljenju (član 61.),
16. ako postupi protivno članu 69. i dozvoli rad osobama iz st. 1. i 2. ovog člana

17. ako ne poduzme mjere za sprječavanje nastupanja oboljenja odnosno invalidnosti kod radnika (član 70.),
18. ako posebno ne osigura od rizika nesreće i povrede na radu radnike koji obavljaju poslove sa povećanim rizikom (član 71.),
19. ako ne postupi po rješenju inspektora rada u skladu sa članom 76. st.1 i 3. ovog zakona.

(3) Za prekršaj iz st. 1. i 2. ovog člana kaznit će se i poslodavac fizičko lice novčanom kaznom od 500 do 1.000 KM.

(4) Za prekršaj iz st. 1. i 2. . ovog člana kazniće se odgovorno lice kod pravnog lica novčanom kaznom od 1.000 do 2.000 KM.

Član 84.

(1) Novčanom kaznom od 1.000 do 5.000 KM kaznit će se za prekršaj poslodavac :

1. ako ne konsultuje povjerenika za sigurnost i zdravlje na radu i sindikat pri izradi pravilnika o sigurnosti i zdravlju na radu (član 22. stav 5.),
2. ako ne obezbijedi da pristup radnim mjestima sa povećanim rizikom imaju samo radnici koji su dobili posebna uputstva i zaštitna sredstva (član 24.),
3. ako ne obezbijedi radnicima sredstva i opremu lične zaštite (član 25. stav 1.),

4. ako ne obezbijedi da sredstva i oprema lične zaštite budu u ispravnom stanju i ne utvrdi pravilnikom o sigurnosti i zdravlju na radu koja sredstva i oprema lične zaštite pripadaju radniku (član 25. stav 3. i 5.),
5. ako ne obavijesti radnike o rizicima po sigurnost i zdravlje, te mjerama koje je poduzeo radi unapređenja sigurnosti i zaštite zdravlja (član 36.),
6. ako postupuje suprotno članu 44. ovog zakona,
7. ako ne vodi evidenciju propisanu članom 60. ovog zakona, i ne dostavi godišnji izvještaj nadležnoj inspekciji rada,
8. ako ne dostavi izvještaj iz člana 61. ovog zakona,
9. ako ne organizuje radno mjesto tako da vodi računa o prisustvu grupa osjetljivih na određene rizike (član 68.)
10. ako pismeno ne obavijesti inspekciju rada o izvršenju rješenja (član 76. stav 2.)

(2) Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kaznit će se i poslodavac fizičko lice novčanom kaznom od 500 do 1.000 KM.

(3) Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice kod pravnog lica novčanom kaznom od 100 do 1.000 KM

XI PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 85.

Poslodavci su dužni da usklade opće akte sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 86.

Organizacije koje su do dana stupanja na snagu ovog zakona bile ovlaštene da vrše poslove iz člana 22. stav 3. Zakona o zaštiti na radu («Službeni list SR BiH « broj 22/90), obavezne su da podnesu zahtjev za utvrđivanje uvjeta u smislu člana 63. stav 1. ovog zakona, u roku od tri mjeseca od dana donošenja podzakonskog akta iz člana 65. ovog zakona

Član 87.

Propisi iz čl. 22. stav 4.; 30. stav 5; 59.; 61. stav 2.; 64. stav 4.; 65. i 66 stav 3. ovog zakona, donijet će se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 88.

Do donošenja propisa iz člana 87. ovog zakona primjenjivat će se:

1. Pravilnik o uslovima za utvrđivanje radnih mjesta sa posebnim uslovima rada i ljezarskim pregledima radnika na tim radnim mjestima («Službeni list SR BiH», broj 2/91);
2. Pravilnik o postupku skraćivanja radnog vremena na radnim mjestima sa posebnim uslovima rada («Službeni list SR BiH», broj 2/91);
3. Pravilnik o uslovima koje u pogledu kadrova i tehničke opreme moraju ispunjavati organizacije koje vrše periodične preglede i ispitivanja iz oblasti zaštite na radu («Službeni list SR BiH», broj 2/91);
4. Pravilnik o vođenju evidencije, čuvanju isprava i sadržaju godišnjeg izvještaja iz oblasti zaštite na radu («Službeni list SR BiH», broj 2/91);
5. Pravilnik o načinu i postupku vršenja periodičnih pregleda i ispitivanja iz oblasti zaštite na radu («Službeni list SR BiH», broj 2/91);
6. Pravilnik o pružanju prve pomoći u slučaju povrede i oboljenja radnika na radu («Službeni list SR BiH», broj 38/86).

Član 89.

Do donošenja novih propisa o sigurnosti i zdravlju na radu, ako nisu u suprotnosti sa odredbama ovog zakona i drugim propisima, primjenjivat će se:

1. Općipравilnik o higijensko-tehničkim zaštitnim mjerama pri radu («Službeni list FNRJ», broj 16/47, 18/47 i 36/50);
2. Pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštitnim mjerama pri radu u kudeljarama («Službeni list FNRJ», broj 46/47);
3. Pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštitnim mjerama pri radu u grafičkim preduzećima («Službeni list FNRJ», broj 56/47);
4. Pravilnik o higijenskim i tehničkim mjerama pri radu u fabrikama stakla-staklarama («Službeni list FNRJ», broj 14/48, 18/48);
5. Pravilnik o higijenskim i tehničkim mjerama pri radu u kamenolomima i ciglanama, kao i kod vađenja gline, pijeska i šljunka («Službeni list FNRJ», broj 69/48);
6. Pravilnik o zaštitnim mjerama pri rukovanju eksplozivom i lagumanju (miniranju) u rudnicima i kamenolomima, kao i pri drugim radovima (prilog broj 8 uz «Službeni list FNRJ», broj 98/49);
7. Pravilnik o tehničkim i zdravstveno- tehničkim zaštitnim mjerama na radu pri hemijsko-tehnološkim procesima (prilog broj 8 uz «Službeni list FNRJ», broj 55/50);
8. Pravilnik o tehničkim i zdravstveno-tehničkim zaštitnim mjerama pri radu u crnoj metalurgiji («Službeni list FNRJ», broj 7/55);
9. Pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštitnim mjerama pri ronilačkim radovima («Službeni list FNRJ», broj 36/58);
10. Pravilnik o higijensko-tehničkim mjerama pri radu na preradi i obradi metala («Službeni list FNRJ», broj 40/61);
11. Pravilnik o higijensko-tehničkim zaštitnim mjerama pri lučko-transportnom radu («Službeni list SFRJ», broj 14/64);
12. Pravilnik o zaštiti na radu pri tehničkom obrađivanju legura lakih metala u kupatilima s nitratnim solima («Službeni list SFRJ», broj 48/65);
13. Pravilnik o zaštiti na radu pri održavanju motornih vozila i pevozu motornim vozilima («Službeni list SFRJ», broj 55/65);
14. Pravilnik o zaštiti na radu pri utovaru tereta u teretna motorna vozila i istovaru tereta iz takvih vozila («Službeni list SFRJ», broj 17/66);

15. Pravilnik o zaštiti na radu s uređajima za ukrcavanje i iskrcavanje tereta na pomorskim brodovima i plovilima unutrašnje plovidbe («Službeni list SFRJ», broj 32/66);
16. Pravilnik o zaštiti na radu u poljoprivredi («Službeni list SFRJ», broj 34/68);
17. Pravilnik o zaštiti na radu u građevinarstvu («Službeni list SFRJ», broj 42/68 i 45/68);
18. Pravilnik o opštim mjerama i normativima zaštite pri radu sa dizalicama («Službeni list SFRJ», broj 30/69 i 41/69);
19. Pravilnik o sredstvima lične zaštite na radu i ličnoj zaštitnoj opremi («Službeni list SFRJ», broj 35/69);
20. Pravilnik o zaštiti na radu pri izradi eksploziva i baruta i manipulisanju eksplozivima i barutima («Službeni list SFRJ», broj 55/69);
21. Pravilnik o posebnim mjerama i normativima za zaštitu na radu pri preradi i obradi kože, krzna i otpadaka kože («Službeni list SFRJ», broj 47/70);
22. Pravilnik o općim mjerama i normativima zaštite na radu od buke u radnim prostorijama («Službeni list SFRJ», broj 29/71);
23. Pravilnik o mjerama i normativima zaštite na radu na oruđima za rad («Službeni list SFRJ», broj 18/91);
24. Pravilnik o zaštiti na radu u šumarstvu («Službeni list SR BiH», broj 20/85);
25. Pravilnik o zaštiti na radu sa razvijačima acetilena i acetilenskim stanicama («Službeni list SR BiH», broj 2/87);
26. Pravilnik o zaštiti na radu pri mehaničkoj preradi i obradi drveta i sličnih materijala («Službeni list SR BiH», broj 5/86);
27. Pravilnik o zaštiti na radu u željeznicama («Službeni list SR BiH», broj 42/86 i 3/87);
28. Pravilnik o opštim mjerama zaštite na radu za građevinske objekte namjenjene za radne i pomoćne prostorije i radne prostore («Službeni list SR BiH», broj 5/88);
29. Pravilnik o zaštiti na radu pri korištenju električne energije («Službeni list SR BiH», broj 34/88).

Član 90.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o zaštiti na radu («Službeni list SR BiH», broj 22/90).

Član 91.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine».

OBRAZLOŽENJE

NACRTA ZAKONA O SIGURNOSTI I ZDRAVLJU NA RADU

I - USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbama člana IV. A. 20.(1) d), a u vezi sa članom III. 2. e) i članom II A.2.1.) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

Prema odredbama člana IV.A.20. (1) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, Parlament Federacije BiH nadležan je za donošenje zakona o vršenju funkcija federalne vlasti, a prema odredbama člana III. 2. e) federalna vlast i kantoni nadležni su za socijalnu politiku.

Prema odredbama člana II.a.2.1.) Ustava Federacije BiH, Federacija Bosne i Hercegovine osigurava primjenu najvišeg nivoa međunarodno priznatih prava i sloboda, a posebno osigurava provođenje ratificiranih međunarodnih konvencija, među kojima je i Konvencija o zaštiti na radu i radnoj sredini broj 155. 1981.

II - RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakon o zaštiti na radu koji je u primjeni, donesen je 1990. godine te ga je, u sklopu reforme radnog zakonodavstva, a kao njegov bitan segment, bilo neophodno osavremeniti i uskladiti sa nastalim promjenama, te osigurati sistem pravila čijom primjenom se, prije svega, postiže prevencija u nastajanju povreda na radu, profesionalnih oboljenja i drugih oboljenja u vezi sa radom, posebna zaštita žena u vezi sa materinstvom, mladih, invalida i profesionalno oboljelih osoba od daljeg oštećenja zdravlja i umanjenja radne sposobnosti, očuvanje radne sposobnosti starijih radnika u granicama primjerenim njihovoj životnoj dobi, kao i zaštita radne okoline.

Osim toga, donošenjem ovog zakona izvršeno je i usklađivanje njegovih odredaba sa Konvencijom o zaštiti na radu i radnoj sredini, broj 155. i Preporukom o zaštiti na radu i radnoj sredini broj 164. Međunarodne organizacije rada, kao i odredbama revidirane Europske socijalne povelje koje se odnose na pravo radnika na sigurne i zdrave uvjete rada, a koje je Bosna i Hercegovina prihvatila i ratificirala.

Pri izradi teksta korištene su i odredbe Okvirne Direktive Vijeća Evropske Zajednice o uvođenju mjera za podsticanje poboljšanja sigurnosti i zdravlja radnika na radu EU 89/391/EEZ (1989), koja sadrži opće principe u vezi prevencije profesionalnih rizika, sigurnosti i zdravlja na radu i eliminacije rizika koji mogu izazvati nesretne slučajeve, na kojoj se temelje svi moderni evropski zakoni koji uređuju ovu oblast.

I konačno, ovim zakonom se obezbjeđuje i njegova efikasna i dosljedna primjena vršenjem inspekcijskog nadzora i poduzimanjem odgovarajućih mjera inspektora rada u okviru ovlaštenja utvrđenih zakonom.

III - OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH PRAVNIH RJEŠENJA

Na osnovu preporuke Međunarodne organizacije rada, kao i Okvirne Direktive EEZ koja koristi pojam sigurnosti i zdravlja na radu, promijenjen je naziv zakona.

Osnovne odredbe (čl. 1. – 7.) – Propisano je da se ovim zakonom utvrđuju prava, obaveze i odgovornosti poslodavaca i radnika u vezi sa provođenjem i poboljšanjem sigurnosti i zdravlja na radu, kao i sistem pravila čijom primjenom se postiže sprječavanje povreda na radu, profesionalnih oboljenja, i drugih oboljenja u vezi sa radom, kao i zaštita radne okoline, utvrđeni su pojmovi koji se u zakonu koriste i određeno njihovo značenje i određena lica koja imaju pravo na sigurnost i zdravlje na radu .

Opći zahtjevi za sigurne i zdrave uvjete rada (čl. 8. – 18.) - Utvrđena je obaveza poslodavca koji izrađuje tehničku dokumentaciju za objekte i tehničko tehnološke procese, da pri projektovanju primijeni propisane mjere sigurnosti i zdravlja na radu, sa naznakom svih rizika i mjera za njihovo otklanjanje. Takođe je predviđena obaveza izdavanje posebne isprave da je projektovanje izvršeno u skladu sa zakonom, i drugim propisima donesenim na osnovu zakona. (član 9.)

Članom 10. utvrđena je obaveza poslodavca koji izvodi radove na izgradnji objekata i tehničko tehnoloških procesa, da izvodi radove prema tehničkoj dokumentaciji u kojoj su uprojektovane mjere sigurnosti i zdravlja na radu, a početak rada uvjetovan upotrebom dozvolom .

Poslodavac se takođe obavezuje da izradi elaborat o uređenju radilišta i izvodi radove u skladu s tim elaboratom, a glavni izvođač, odnosno investitor da obezbijedi jedinstveni elaborat o uređenju radilišta kada dva ili više poslodavaca koriste isti prostor za radilište. (član 11. i 12.)

Sva sredstva za rad mogu se upotrebljavati samo ako imaju odgovarajuću ispravu kojom se dokazuje da odgovaraju propisima, odnosno potvrdu o ispunjavanju uvjeta standarda kada se radi o sredstvima lične zaštite. (član 13.)

Članom 15. utvrđene su obaveze proizvođača i uvoznika radne opreme i sredstava i opreme lične zaštite, i proizvođača i uvoznika opasnih materija u pogledu

isprava kojom se dokazuje da odgovaraju međunarodnim i tehničkim propisima, kao i uputstva za upotrebu, održavanje i rukovanje, prevedeno na službene jezike u F BiH.

Obaveze poslodavca (čl.19.-48.) Cijelo poglavlje utvrđuje obaveze poslodavca. i to kao opće obaveze, obaveze u vezi organizovanja poslova sigurnosti i zdravlja na radu, prve pomoći, protivpožarne zaštite i evakuacije radnika, obavještanja radnika, savjetovanja i uključivanja radnika i njihovih predstavnika i osposobljavanja radnika.

U članu 20. utvrđena su načela koja poslodavac treba da poštuje u provođenju mjera sigurnosti i zdravlja na radu, a u članu 21. navedene su sve obaveze poslodavca, od kojih su one koje imaju poseban značaj, detaljnije razrađene u daljnjem tekstu.

Članom 22. utvrđena je obaveza poslodavca da pravilnikom o sigurnosti i zaštiti zdravlja na radu, a na osnovu prethodne procjene rizika na mjestima rada, utvrdi organizaciju provođenja sigurnosti i zaštite zdravlja, pravila prevencije i zaštite i prava i obaveze stručnog saradnika i radnika u ovoj oblasti.

Ovdje je takođe predviđen opći princip, sadržan u svim međunarodnim dokumentima, da mjere zaštite koje provodi poslodavac, a koje se odnose na sigurnost i zdravlje ne smiju stvarati finansijske obaveze kod radnika. (član 27.)

Članom 30. utvrđena je obaveza poslodavca kod kojeg postoje radna mjesta sa povećanim rizikom da angažuje stručnog saradnika za sigurnost i zdravlje na radu koji će obavljati poslove vezane za sprječavanje rizika na radu i zaštitu zdravlja radnika i navedeni poslovi koje obavlja stručni saradnik.

Pored obaveza stručnog saradnika, utvrđena je njegova potpuna stručna neovisnost u odnosu na poslodavca, te propisano da ne može biti doveden u nepovoljniji položaj zbog poslova koje obavlja u sprječavanju rizika na radu i zaštiti zdravlja radnika.

U cilju obezbjeđenja većeg nivoa zaštite, radnici moraju biti obaviješteni o svim rizicima po njihovu sigurnost i zdravlje na radu i o mjerama koje su potrebne da bi se smanjili ili eliminisali ti rizici. (član 34.)

Informisanost, dijalog i učešće radnika u svim pitanjima u pogledu sigurnosti i zdravlja na radu obezbjeđuje se i preko povjerenika za sigurnost i zdravlje na radu kojeg biraju radnici kod poslodavca koji zapošljava više od 15 radnika.

U slučaju da radnici ne izaberu povjerenika za sigurnost i zdravlje na radu na način predviđen ovim zakonom, imenovaće ga sindikat. (član 43.)

Članom 44. utvrđena su prava povjerenika za sigurnost i zdravlje na radu, obaveze poslodavca vezane za njegov rad, te propisano da ne može biti doveden u nepovoljniji položaj zbog svojih poslova vezanih za sigurnost i zdravlje na radu.

Čl. 45. – 48. utvrđeno je da poslodavac ne smije dozvoliti samostalno obavljanje poslova radniku koji nije prethodno teoretski i praktično osposobljen za siguran i zdrav rad, na način prilagođen specifičnostima njegovog radnog mjesta. Osposobljavanje radnika vrši se u toku radnog vremena i ne smije izazvati troškove za radnika.

Prava i obaveze radnika (čl. 49. – 52) - decidno su navedene obaveze radnika u pogledu sigurnosti i zdravlja na radu i utvrđeno da radnik, ne pridržavanjem propisanih pravila i obaveza, čini težu povredu radnih obaveza. (član 51.)

Zdravstveni nadzor (čl. 53. – 59.) – utvrđena je obaveza poslodavca da osigura radnicima usluge specifične zdravstvene zaštite čije pružanje ugovara sa zdravstvenom ustanovom ili sa specijalistom medicine rada u privatnoj praksi.

Takođe je propisano koji poslovi se smatraju poslovima sa povećanim rizikom, odnosno naročito teški, naporni i po zdravlje štetni poslovi, te obaveza poslodavca da općim aktom utvrdi radna mjesta sa povećanim rizikom., kao i obavezno upućivanje radnika na odgovarajući prethodni i periodični ljekarski pregled na način, po postupku i u rokovima koje utvrdi Federalni ministar rada u saradnji sa federalnim ministrom zdravstva.

Evidencije, izvještavanje(čl. 60. – 62.) – utvrđene su obavezne evidencije koje vodi poslodavac.

Ovlaštene organizacije za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu (Čl. 63. – 67.) – data je mogućnost da se privrednom društvu ili ustanovi koja ispunjava kadrovske, tehničke, organizacijske i druge uvjete izda dozvola za obavljanje određenih stručnih poslova iz oblasti sigurnosti i zdravlja na radu i slučajevi u kojima će se ta dozvola moći oduzeti. Dozvolu izdaje, odnosno oduzima rješenjem Federalni ministar rada a rješenja se upisuju u posebni registar koji vodi Federalno ministarstvo rada i socijalne politike (član 63.)

Federalni ministar rada u saradnji sa Federalnim ministrom zdravstva propisuje kadrovske, organizacijske, tehničke i druge uvjete koje moraju ispunjavati ovlaštene organizacije. (član 65.)

Posebna sigurnost i zaštita zdravlja na radu (Čl. 68. – 71.) - propisane su posebne obaveze poslodavca vezane za sigurnost i zaštitu zdravlja kategorija radnika posebno osjetljivih na rizike, kao što su trudnice, porodilje, dojilje, maloljetnici i radnici sa promijenjenom radnom sposobnošću.

Značajna novina je uvođenje obaveze poslodavca da kod osiguravajućeg društva osigura radnike koji obavljaju poslove sa povećanim rizikom. (član 71.)

Inspekcijski nadzor (Čl. 72. – 80.) - utvrđen je inspekcijski nadzor nad provođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu zakona, tehničkih propisa i standarda koji se odnose na sigurnost i zdravlje na radu, a koji obavljaju federalni odnosno kantonalni inspektori rada.

Zakonom je podijeljena nadležnost federalne i kantonalnih inspekcija rada prema djelatnosti poslodavaca, te predviđene mjere koje inspektori poduzimaju u slučaju utvrđivanja povreda propisa o sigurnosti i zdravlju na radu. Posebno je regulisano postupanje poslodavca i inspekcije rada kod smrtnih slučajeva i nesreće na poslu koja je zadesila jednog ili veći broj zaposlenika ili u slučaju teže povrede na radu..

Kaznene odredbe (Čl. 81. – 84.) - propisani su prekršaji i utvrđene novčane kazne za te prekršaje.

Prijelazne i završne odredbe (Čl. 85. – 91.) - uređeno je stupanje na snagu ovog zakona, prestanak važenja Zakona o zaštiti na radu («Službene novine SR BiH, 22/90) i utvrđeni rokovi za donošenje podzakonskih akata.

IV - FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona nije potrebno u Budžetu F BiH osigurati dodatna finansijska sredstva.